

Jakelussa mainituille

OKM:n lausunto; Esiselvitys kansalaisuutta koskevien säännösten muutostarpeista

Sisäministeriö on laatinut esiselvityksen kansalaisuutta koskevien säännösten muutostarpeista. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä on pyydetty lausuntoa erityisesti kielitaidoedellytystä koskevasta luvusta (4), varsinkin kielitaidon osoittamisen tavoista (4.2 ja 4.5.1).

Pyydettyinä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö esittää seuraavaa:

Kielitaidoedellytykset ja kielitaidon osoittamisen tavoista

Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että vaatimus sekä suullisesta että kirjallisesta kielitaidosta on suullisen kielitaidon osoittamisen osalta osin ongelmallinen. Kaikki kansalaisuuslaissa luetellut tavat osoittaa riittävä kielitaito eivät huomioi (tasavertaisesti/selkeästi) suullista kielitaitoa, kuten käy ilmi myös esiselvityksen päätelmistä.

Ylioppilastutkinnossa ei tällä hetkellä ole suomi tai ruotsi äidinkielenä tai toisena kielenä aineissa suullista osiota (toisena kielenä oppiaineessa kuulun ymmärtämistä lukuun ottamatta), vaikka lukiolain mukaan kokeissa voi olla myös suullisia tehtäviä (ks. myös esiselvityksen luku 4.5.1.2). Tosin ylioppilastutkinnon suorittaminen kyseisissä aineissa edellyttää, että henkilö on opiskelut näiden oppimäärien mukaiset opinnot. Tämän puolestaan voidaan katsoa osoittavan myös suullisen kielitaidon vaatimukset täytyneiksi.

Esiselvityksen päätelmissä esitetään luvussa 4.5.1.2, että kansalaistamiseen vaadittava kielitaito voitaisiin mahdollisesti osoittaa myös tietyillä ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavalla tutkinnolla, johon sisältyy hyväksytty arvosana suomesta tai ruotsista äidinkielenä tai toisena kielenä. Lisäksi kielitaito voitaisiin mahdollisesti osoittaa erillisillä äidinkielen tai toisen kotimaisen kielen kokeilla, jos ne on suoritettu hyväksytysti, ilman koko ylioppilastutkinnon suorittamista. Tämä on opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan teoreettisesti mahdollista, mutta tässäkin tapauksessa suullisen kielitaidon osoittamisen osuus jää epäselväksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lisäksi, että ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavan tutkinnon tai mahdollisen erillisen äidinkielen tai

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

toisen kotimaisen kielen kokeen käyttöönottoon liittyy useita ratkaisua vaativia kysymyksiä, mm. kokeiden järjestämiseen liittyvään rahoitukseen, opintosuoritusten huomioimiseen valtiosuusjärjestelmässä sekä opettajaresurssien lisäystarpeeseen.

Riittävä kielitaito on mahdollista osoittaa nykyisin myös yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan tai ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) 7 §:n 1 momentin kohdan mukaisilla suomen tai ruotsin kielen opinnoilla tai suomen-/ ruotsinkielisellä kypsyysnäytteellä. Kypsyysnäytteessä on käytännössä kyse vain kirjallisesta kielitaidosta eikä sinänsä osoita henkilön suullista kielitaitoa.

Esiselvityksessä ehdotetaan Kansalaisuuslain 17 § täydentämistä auktorisoitujen kääntäjien tutkinnolla. Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan se on perusteltua, mutta siihen liittyy myös ongelmia. Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta myöntää tutkinnon sen hyväksytysti suorittaneelle hakemuksesta. Tutkinto suoritetaan kirjallisesti eikä siihen sisälly taitotasoa. Jos käännetään äidinkieleen, testataan siinä vieraan kielen (kirjoitetun) ymmärrystä ja äidinkielen tuottamisen taitoa. Suullinen osuus ei toteudu. Jos henkilö kääntää kokeessa vieraaseen kieleen päin, todentuu käytännössä melko korkeakin kielitaidon taso kirjallisen osalta (taso on korkeampi kuin B1), jos henkilö suorittaa kokeen hyväksytysti. Tutkintoa voi hakea myös mm. korkeakouluopintojen perusteella, joissa B1-taso täytyy käytännössä mutta pääasiassa kirjallisen kielitaidon osalta.

Esiselvityksessä todetaan, että ammatillisia tutkintoja koskeviin lakiviittauksiin liittyy selviä muutostarpeita. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että lait ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998) on kumottu lailla ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 1.1.2018 alkaen. Kansalaisuuslaissa viitataan ko. lakeihin todennäköisesti siksi, että on olemassa myös muita ammatillisia tutkintoja kuin lailla säädeltyyn viralliseen tutkintojärjestelmään kuuluvia ammatillisia tutkintoja. Säädosviittausten tarkoitus on oletettavasti ollut erottaa nämä lailla säädetyn tutkintojärjestelmän mukaiset ammatillisen tutkinnot muista ammatillisista tutkinnoista. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kansalaisuuslaissa olisi edelleen tarkoituksenmukaista viitata virallisen tutkintojärjestelmän mukaisiin tutkintoihin ja sisällyttää siksi lakiviittaukset kansalaisuuslaissa. Kansalaisuuslain 17 §:n 6 ja 7 kohdat voisi yhdistää esimerkiksi näin:

”Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto taikka ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) annetussa laissa tarkoitettu perustutkinto tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettu ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota esiselvityksen luvussa 4.2.1.3 mainintaan verkkokoulutuksena suoritettavasta perusopetuksen oppimäärästä. Oppivelvollisille suunnattua perusopetusta järjestetään ensisijaisesti lähtökohtaisesti aina lähiopetuksena. Perusopetuslain (628/1998) säätämisessä on lähdetty siitä olettamuksesta, että oppivelvollisten perusopetuksessa opetusta annetaan lähiopetuksena. Perusopetuslaki ei mahdollista opetuksen järjestämistä niin sanottuna etäopetuksena tai etäyhteyksiä hyödyntävänä opetuksena, jossa oppilas valitsee itse opiskelun ajan ja paikan. Lähiopetuksessa voidaan kuitenkin hyödyntää etäyhteyksiä esimerkiksi videon tai tietokoneen välityksellä. Sen sijaan oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetusta voidaan järjestää 46 §:n 9 momentin mukaisesti osaksi tai kokonaan etäopetuksena. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmisteli COVID-19 –epidemiaan liittyen väliaikaisen lainmuutoksen, joka mahdollistaa tiettyjen edellytysten täytyessä opetuksessa siirtymisen esimerkiksi etäyhteyksiä hyödyntävään opetukseen.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että kielitaidon ja sen osoittamisen osalta huomioidaan suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito. Nykyisessä

kansalaisuuslaissa ei ole huomioitu riittävän selkeästi kielitaidon osoittamista viittomakieltä käyttävien osalta.

Esiselvityksen luku 4.3, ikään perustuva sääntely ja iän vaikutus kielten oppimiseen

Iän vaikutusta kielten oppimiseen on käsitelty selkeästi. Luvussa esitetyt viittaukset liittyen visuaaliseen ja auditiiviseen oppimistyyliin ovat kuitenkin osin ongelmalliset, koska niihin liittyvää tutkimuksellinen näyttöä on kyseenalaistettu.

Lopuksi opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kevään koronapandemiasta johtuneessa poikkeustilassa yleisen kielitutkinnon ja valtionhallinnon kielitutkinnon kielitaitokokeita ei pystytty järjestämään suunnitellusti. Järjestämisessä voi olla haasteita vastaavissa tulevissa poikkeustilanteissa myös tulevaisuudessa. Kokeiden osittainen sähköistäminen voivat olla tulevaisuuden osaratkaisuja vastaavissa tilanteissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on tarkoitus käynnistää 2020 yleisten kielitutkintojen kehittämishanke, jonka tavoitteena on lainsäädännön uusiminen ja ehdotuksen laatiminen tutkintojen digitalisoimiseksi.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallitusneuvos

Juho-Antti Jantunen

Liitteet

Jakelu Sisäministeriö
SM; Maahanmuutto-osasto

Tiedoksi VAPOS
LAMOS
KTPO

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET
FINNISH GOVERNMENT

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/15008/2020

VN; Lausuntopyyntö: Esiselvitys kansalaisuutta koskevien säännösten muutostarpeista

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/15008/2020-OKM-4

OKM:n lausunto; Esiselvitys kansalaisuutta koskevien säännösten muutostarpeista

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
JANTUNEN JUHO-ANTTI 91039838Y	2020-08-19T18:16:07	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Lehikoinen Anita 91012023P	2020-08-21T13:38:35	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

178f0bf2a9f918ee8975abbd1ea0c71c8a13d67d4140a9bdccb1b8d2b3d53d56